

Kennisdag Zoetwater

Dinsdag 27 november, 2018

Doel van vandaag

Kennis delen en kennislacunes identificeren:

- Wat is de impact van de langdurige periode van droogte dit jaar?
- Hoe gingen we hiermee om en welke kennis hebben we toegepast?
- Welke lessen kunnen we hieruit trekken voor de verdere ontwikkeling van kennis?

Programma – Ochtend

10:00	Opening
10:10	Omgaan met droogte, presentaties van waterbeheerders: <ul style="list-style-type: none"> - Vincent Beijk, LCW - Cristel de Zwaan, Rijkswaterstaat - Mark Kramer, Hoogheemraadschap van Rijnland - Jos Kruit, Waterschap Aa en Maas
11:10	Pauze
11:30	Watergebruikers aan het woord: <ul style="list-style-type: none"> - Harrie Timmer, Oasen - Johan Elshof, ZLTO - Wiebe Borren, Natuurmonumenten - Marleen Buitendijk, BLN-Schuttevaer
11:50	Interactieve discussie over omgaan met droogte en kennisvragen
12:20	Lunch

Programma – Middag

	Kroonzaal	Tuinzaal	Poortzaal
13:15	Bayesiaanse statistiek	Modelinstrumentarium	Water Nexus
14:05	Ondergrondse waterberging	Modelinstrumentarium	Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW)
14:55	Afronding – Kroonzaal Egon Ariëns, Deltaprogramma Zoetwater		
15:00	Borrel en gelegenheid tot napraten		

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Droogte 2018

LCW perspectief

Vincent Beijk
22 november 2018

WATERSTAND RIJN NOG NOOIT ZO LAAG

HIER MOET IE
ERGENS LIGGEN
...

RIJKS
WATER
STRAAT

~~LOBITH~~

www.berendvank.nl

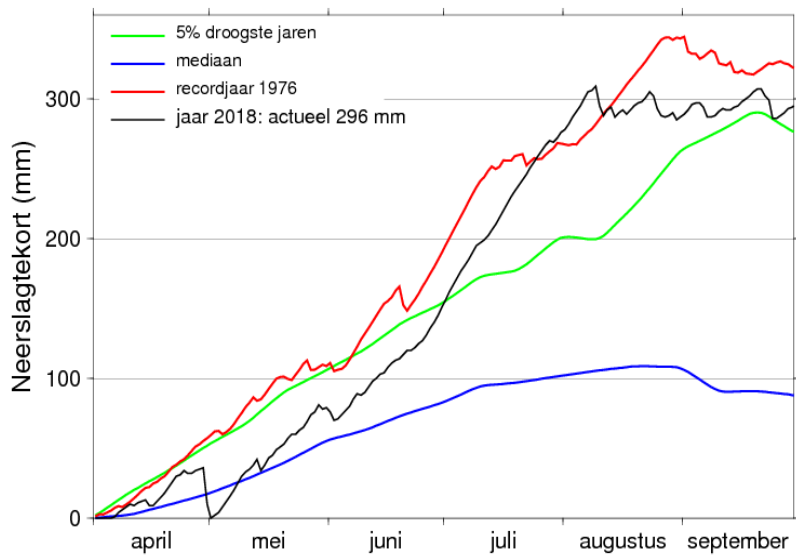
3K45 | 2018

Droogte 2018

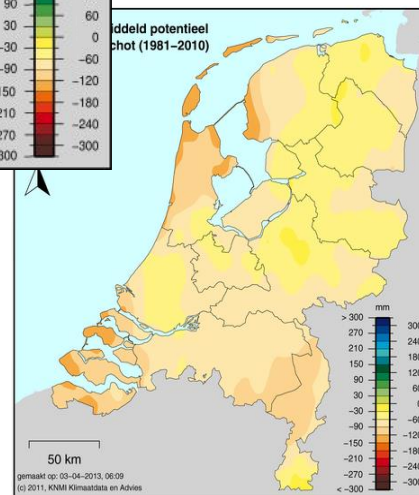
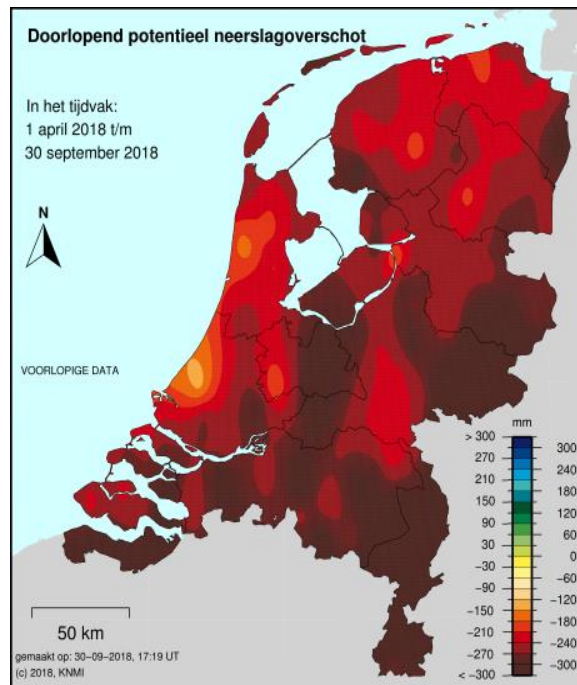

Neerslagtekort in Nederland in 2018

Landelijk gemiddelde over 13 stations

(c) KNMI, bijgewerkt 2018-10-10, 17:20 UT

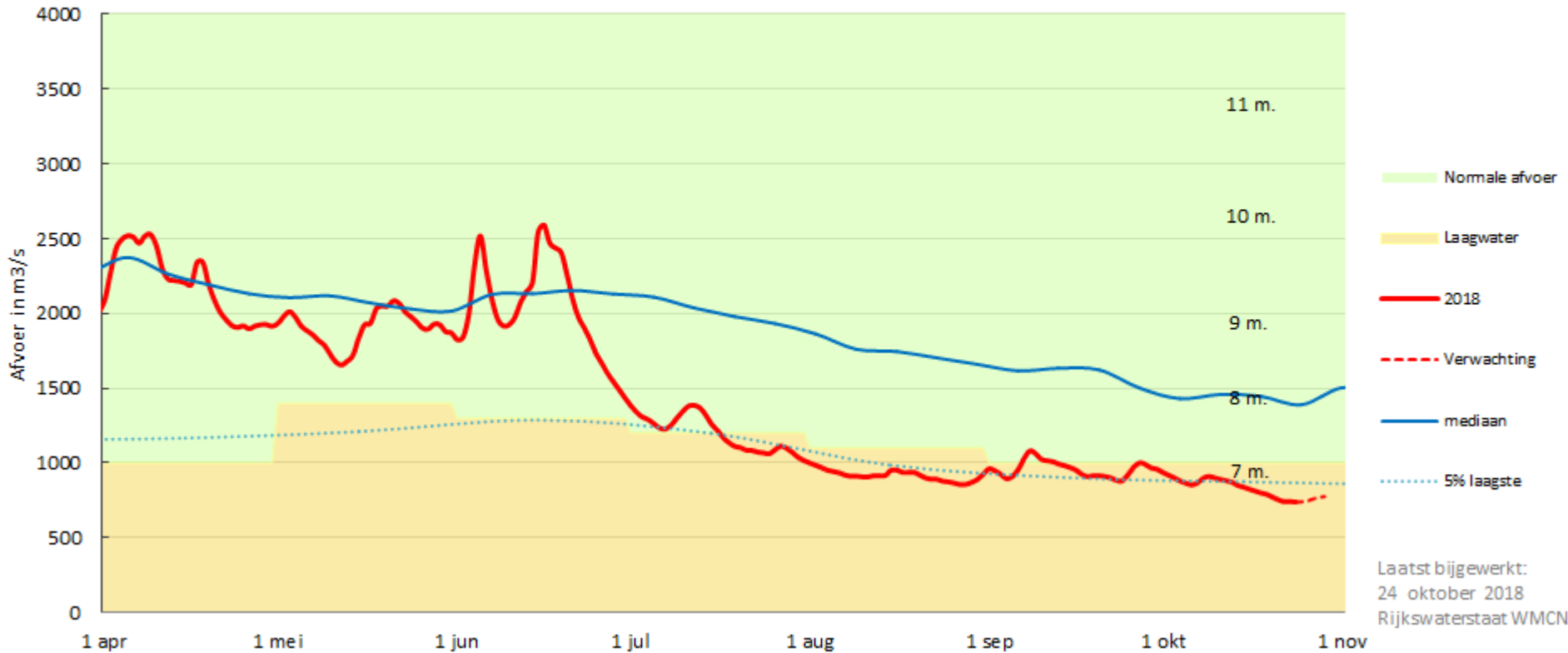

Aanvoer Rijn - 1:20 jaar

23 oktober
etmaalgemiddeld:
739 m³/s
NAP 6,52 m

Lobith afvoer 2018, 1 april tot 1 november
daggemiddelden tov 1901 - 2017

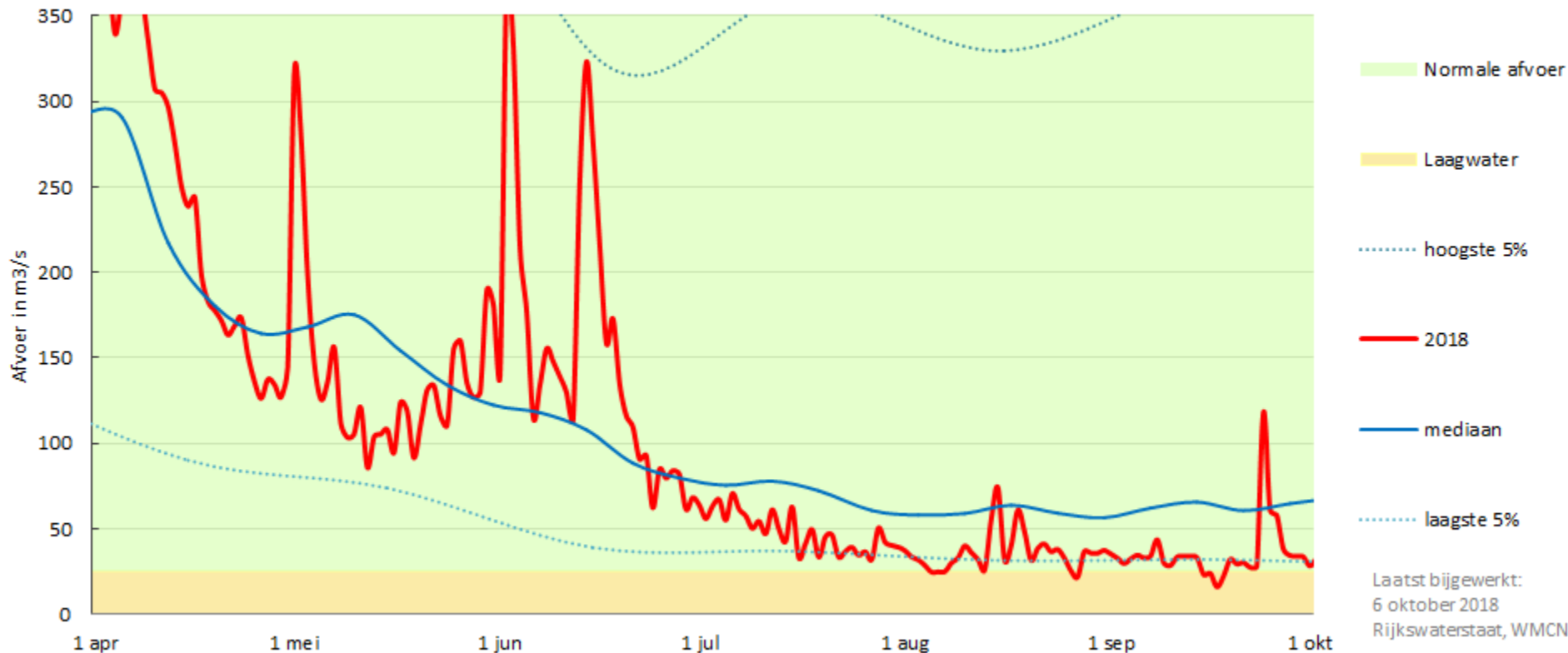

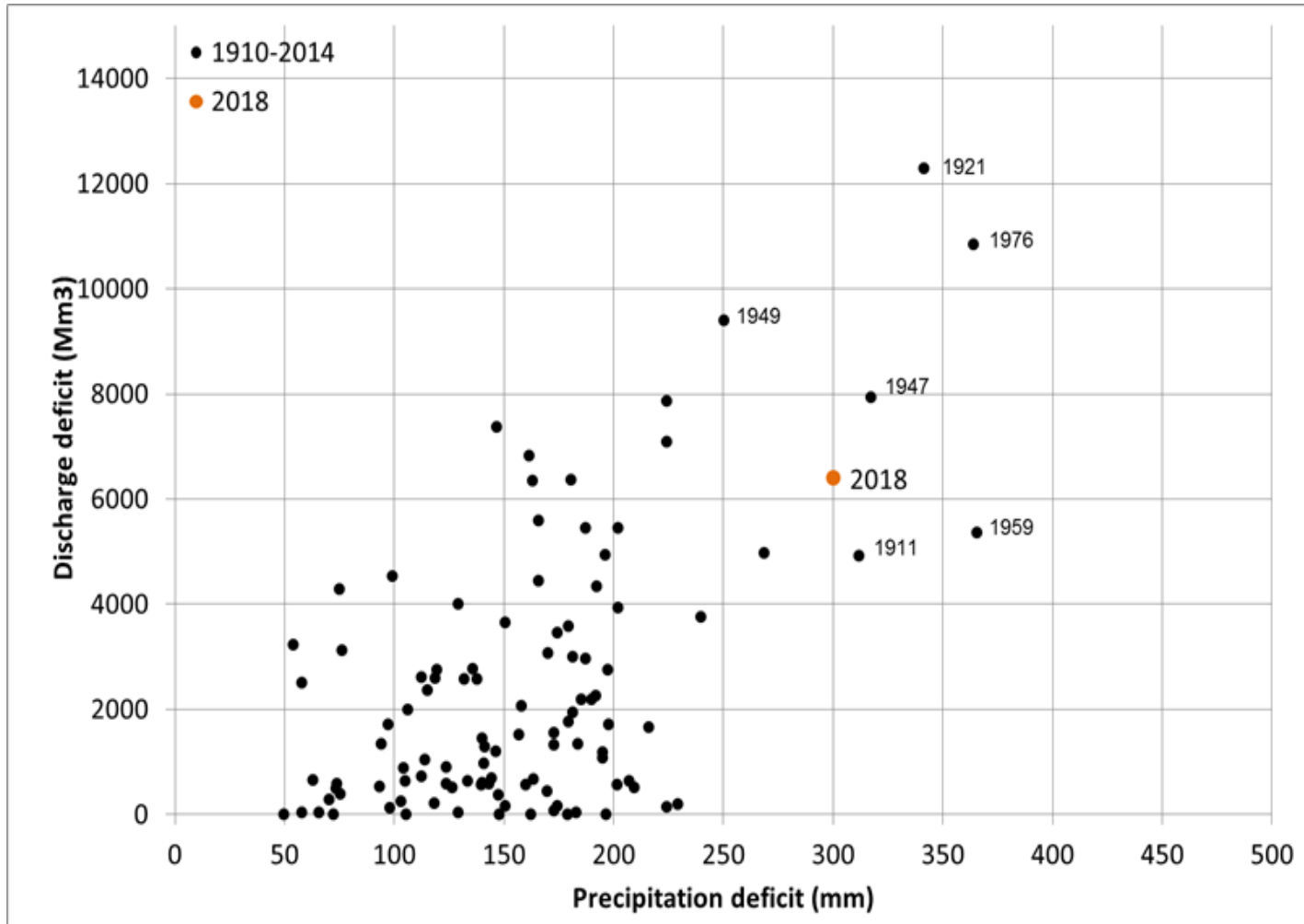

Aanvoer Maas - 1:10 á 1:20 jaar

Maas, Sint Pieter afvoer 2018, 1 april tot 1 oktober
daggemiddelden tov 1991 - 2016

Landelijke crisisorganisatie 'waterkolom'

Niveau 0: normaal waterbeheer
Waterschappen, RWS, provincie

Niveau 1: dreigend watertekort
Landelijke Coördinatiecommissie
Waterverdeling (LCW) en zes Regionale
Droogte-overleggen (RDO)

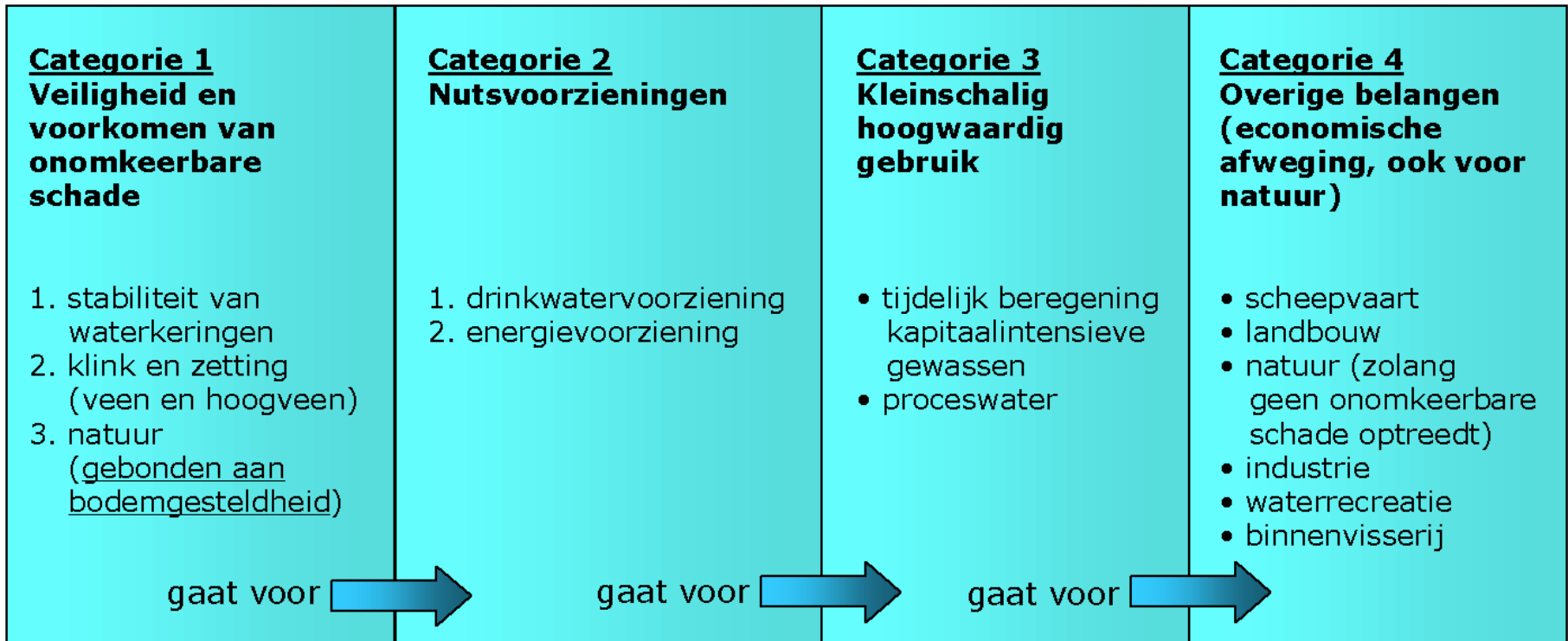
Niveau 2: feitelijk watertekort
Managementteam Watertekorten MTW

Niveau 3: nationale dreiging
IAO-ICCb-MCCb

De verdringingsreeks

Wat waren de grote inhoudelijke kwesties?

- Problematiek hoge gronden (droogval, grondwater, landbouw, natuur)
- Verzilting
  - IJsselmeergebied, NZK-ARK, Rijnmaasmonding, Rijn
- Watervoorraad IJsselmeergebied
- Lage waterstanden rivieren – gevolgen scheepvaart
- Afwegingen binnen verdringingsreeks

Kennisvragen en -hiaten

- Verbeteren inwinnen en uitwisselen (realtime)data en informatie
- Verbeteren seizoensverwachtingen
- Systemkennis: o.a. verzilting, maatregel-effect relaties en grondwater
- Vismigratie onder droge omstandigheden
- Chloride gehalten bovenstrooms Lobith
- Effecten op gebruiksfuncties (-> verdringingsreeks)

onderhoud
team
innovatief
debiet
pragmatisme
kennisontwikkeling
proefondervindelijk
zoutgehalteinlaat
samenwerken.
intrinsiek
daadkracht
intensief
doel
uniek

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Droogte ARK/NZK-gebied

Leren door doen

Cristel de Zwaan
Adviseur waterkeren en waterbeheer
RWS - WNN

27 november 2018

Simpel

IJmuiden

Amsterdam

Utrecht

Wijk bij Duurstede

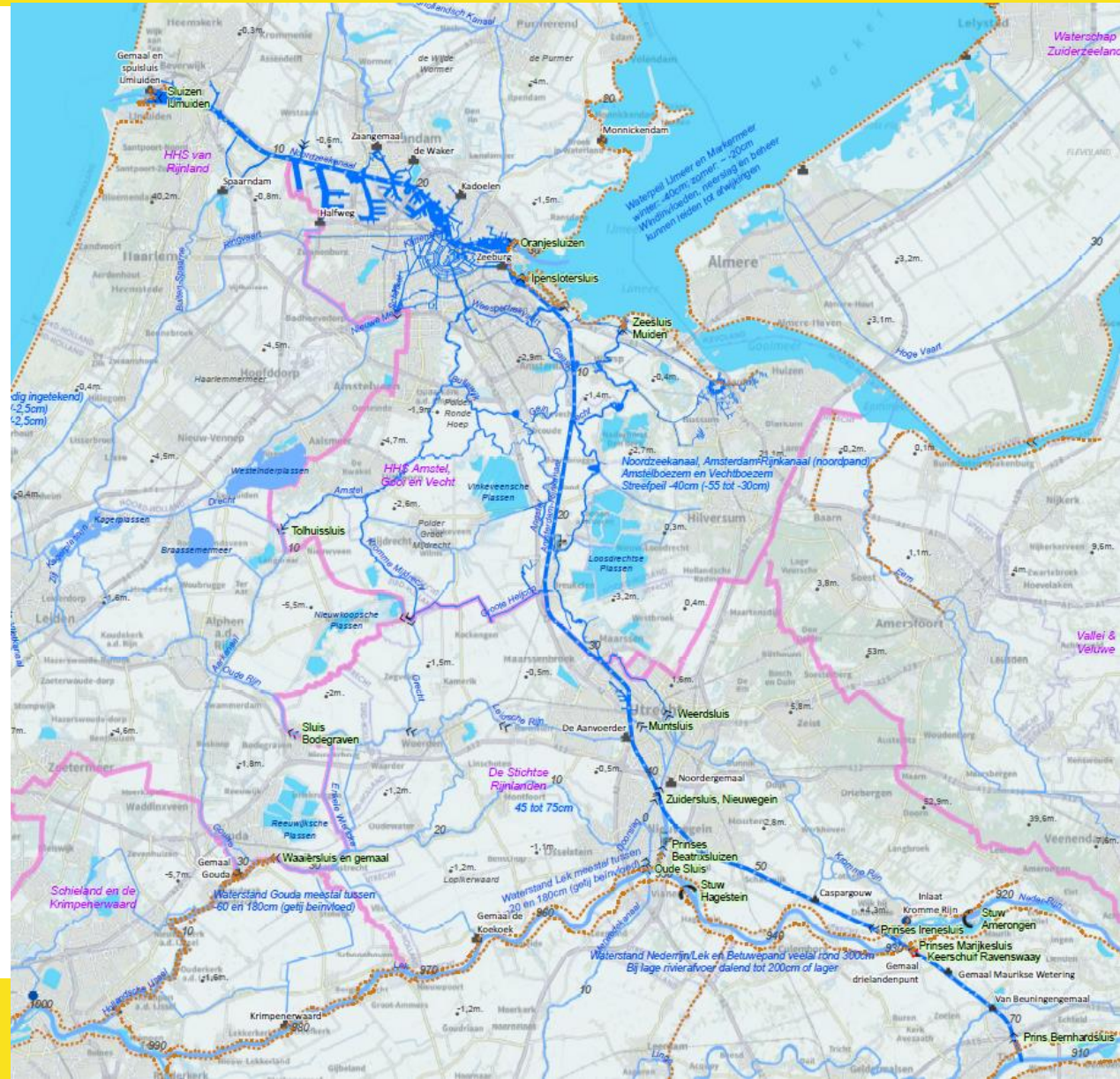

Onhandig

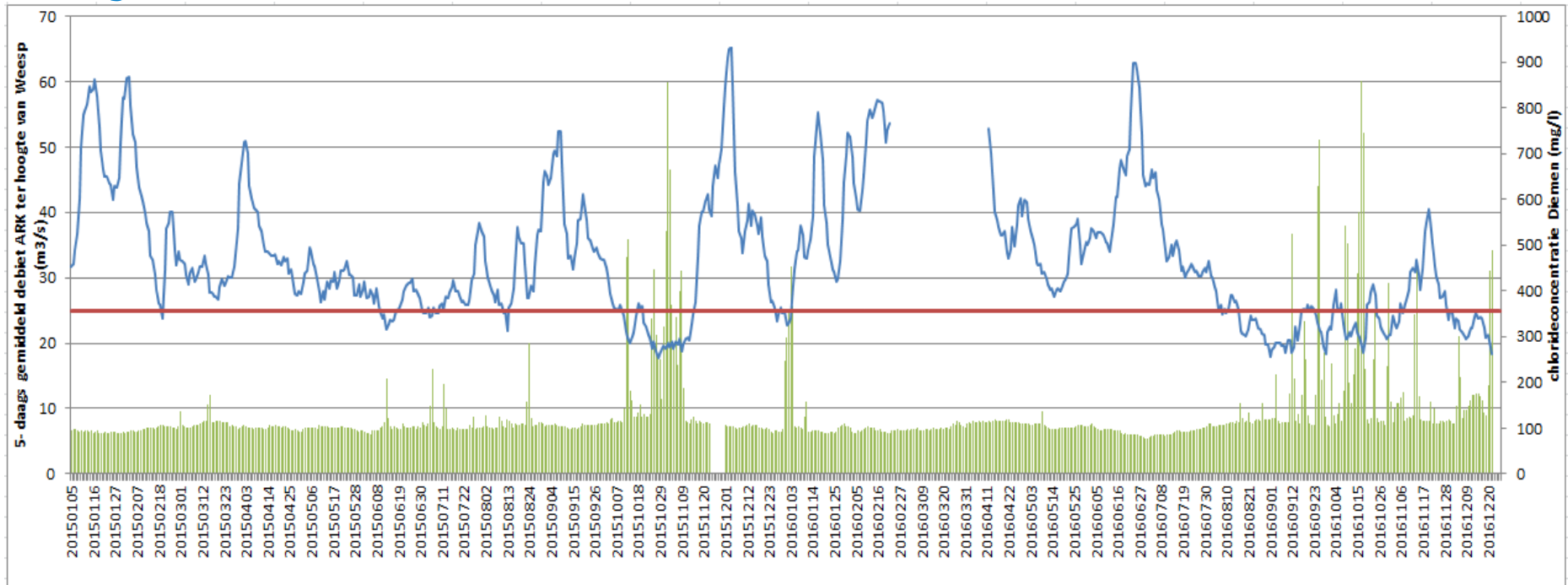
Who cares?

Tijd voor actie

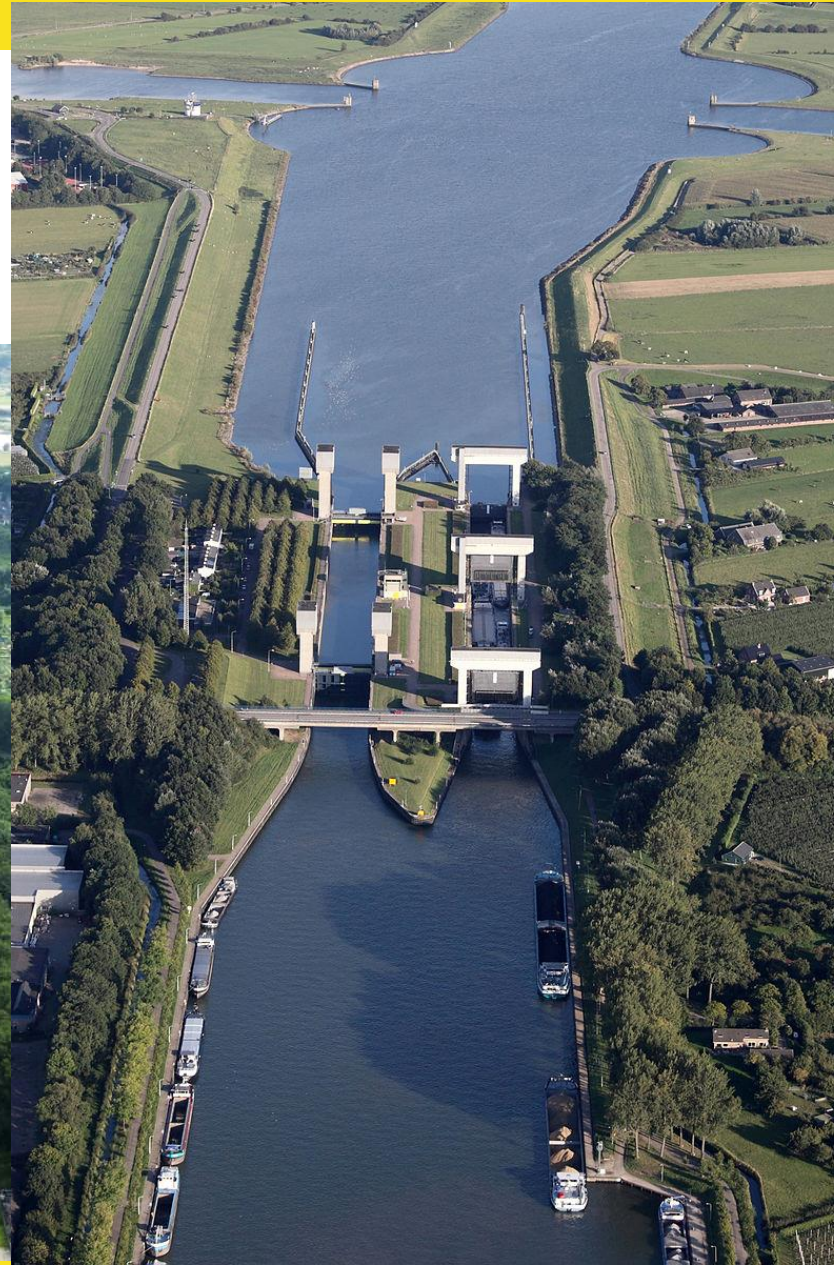

Vuistregel:

Geen zoutpieken ARK als 5-daags gemiddelde debiet ter hoogte van Weesp > 25 m³/s

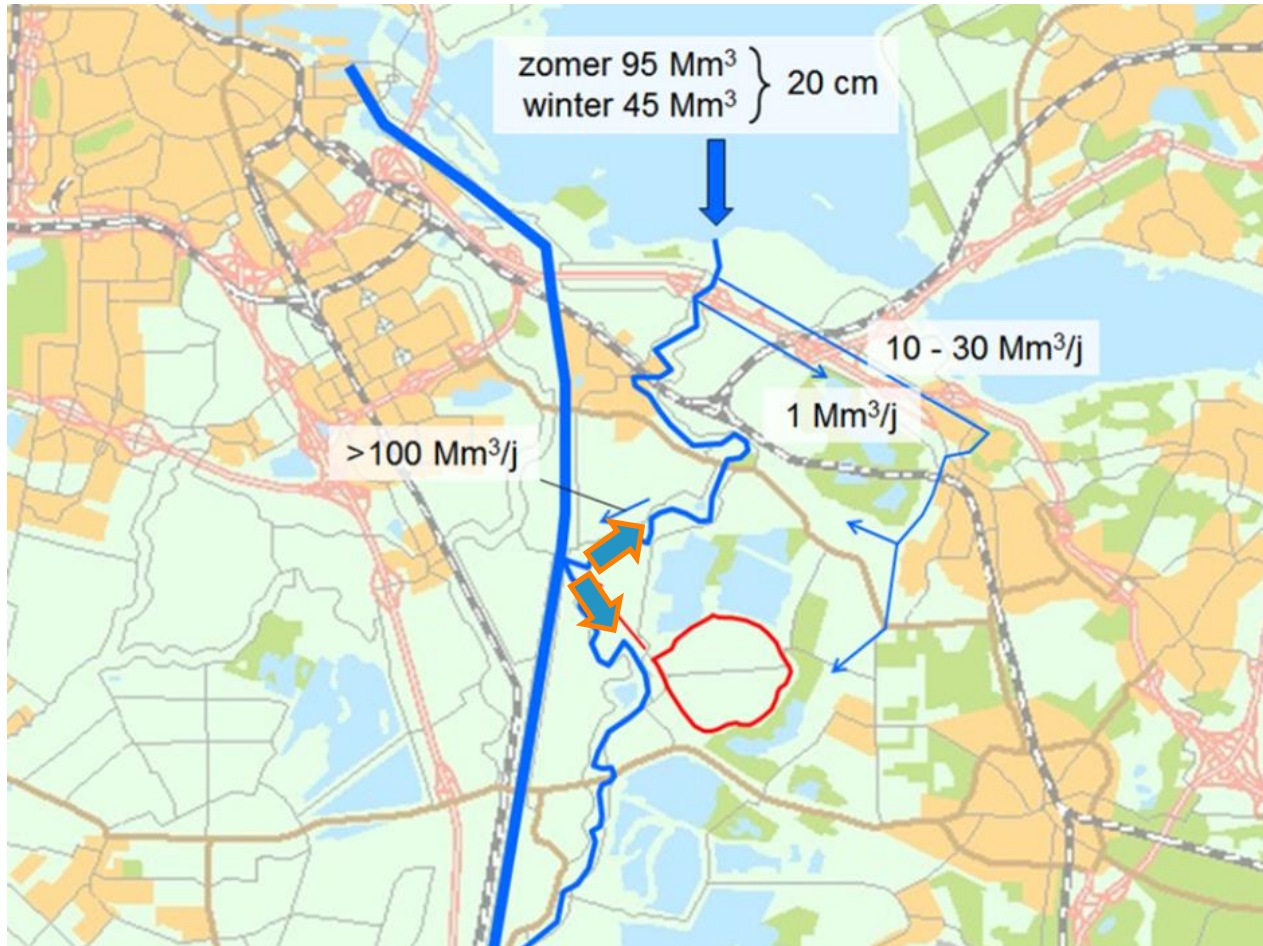

Komt u maar!!!

Handig

Rechts of links?

Ballen

De een is de andere
niet

ARK vs Noordersluis

Verantwoordelijkheid nemen

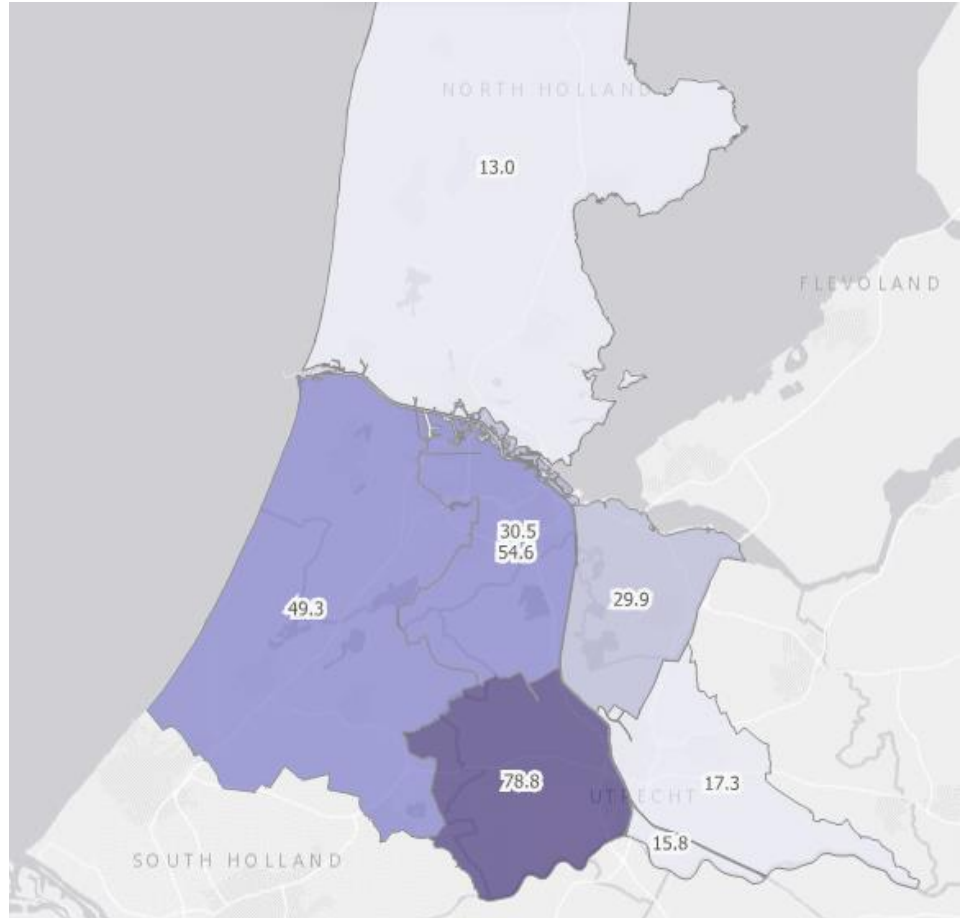

Communicerende vaten

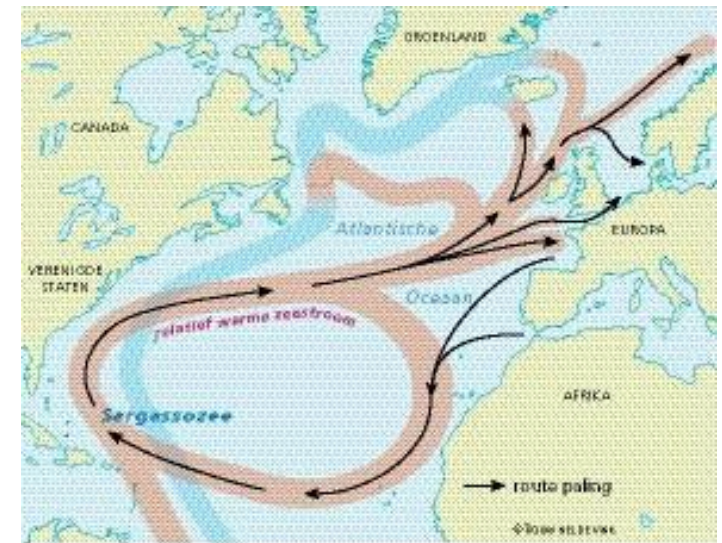

Snel schakelen

Blub

Trekroute van de paling
Bron: Trouw

Never waste a good crisis

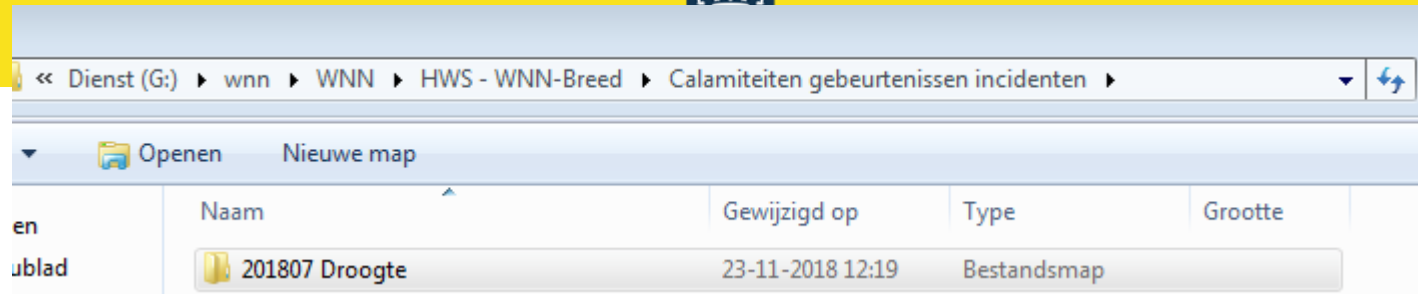
Op de tekentafel gebleven

De mensen

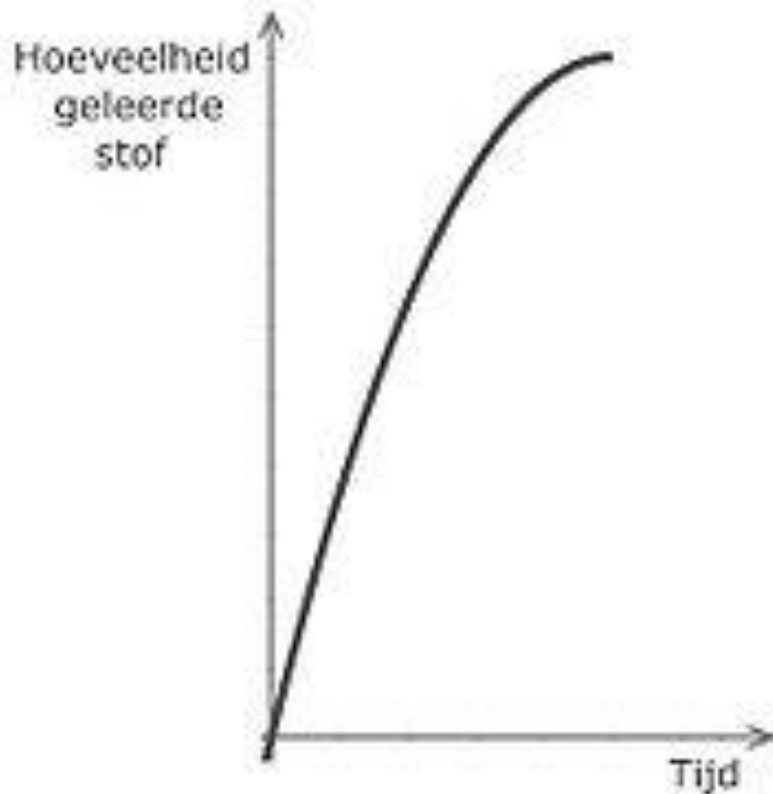

Leercurve

- Inhoudelijk
  - Stuurknoppen
  - Watersysteem
lokaal – nationaal
- Sociaal
  - De mensen
- Persoonlijk

We want more (knowledge)!!!

- Afvoer:
  - Constant
  - Met de spui
- Aanvoer:
  - Inzet Inlaat Schellingwoude
- Oorzaken negatief debiet ARK
- Verdringingsreeks scheepvaart:
zeevaart vs recreatie

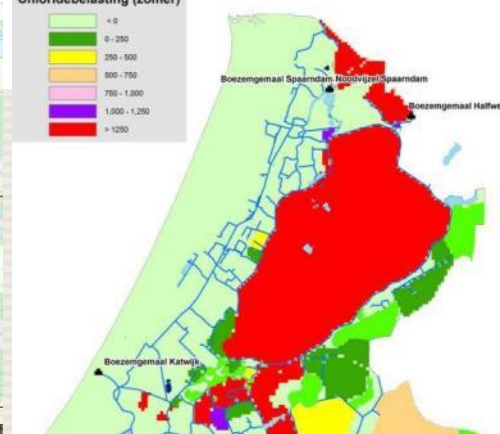
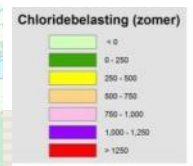

Droogte 2018

Mark Kramer

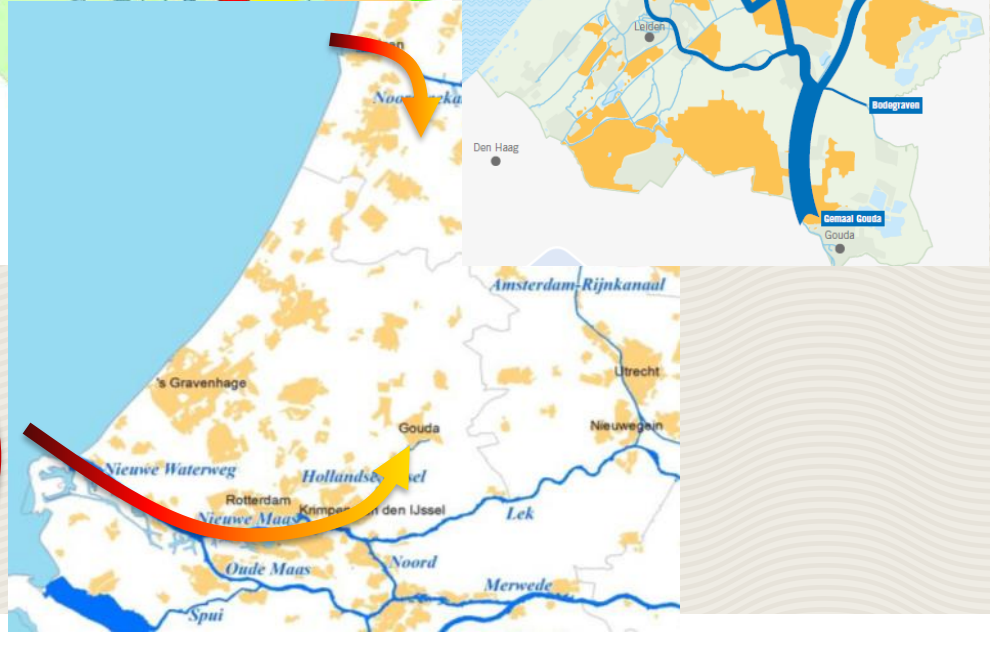
27 november 2018

Watervraag gebruikers West-Nederland

14 m³/s

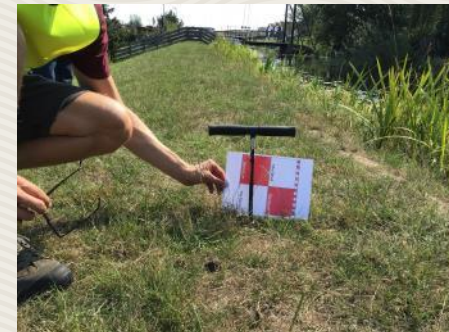
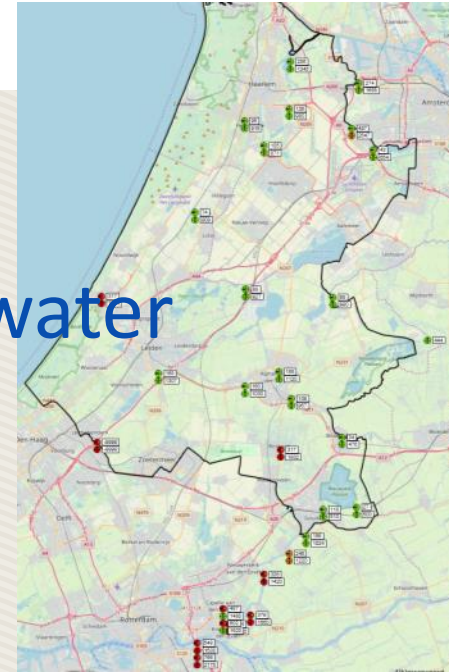
4 m³/s

Strategie Rijnland (1)

Zuinig en doelmatig omgaan met zoetwater

- Beperken doorspoelen
- Alternatieve aanvoer Boskoop
- Denktank landbouw
- Overleg natuurterreinbeheerders
- Monitoring verzilting
- Kade-inspecties

Strategie Rijnland (2)

Beperken verzilting

- Stremming recreatievaart sluis Spaarndam
- Afdammen Leidse Vaart
- Peilopzet zoute polders
- Sturing kwelafvoer zoute polders
- Optimalisatie inlaat Gouda

Strategie Rijnland (3)

Optimaliseren wateraanvoer

In overleg met buurwaterschappen én Rijkswaterstaat:

- Optimalisatie KWA
- Doorvoer Krimpenerwaard

Ervaringen

- Bevestiging bekende knelpunten
- Veel kennis aanwezig
- Goede samenwerking
- Meerwaarde waterbeschikbaarheid en Slim WaterManagement

Droogte 2018..... niet alleen zonneschijn

- Economische analyse maatregelen
- Ontwikkeling Rijnafvoer
- Kwetsbaarheid Amsterdam-Rijnkanaal

- Extreme neerslag

Droogte 2018

Stand van zaken en herstel (grond)watersysteem

Jos Kruit

27 november 2018

Waterschap
Aa en Maas

Droogte bedreigt oogsten van 2019, waterschap neemt nu al noodmaatregelen

Met niet eerder ingezette maatregelen probeert waterschap de grondwaterpeil op te krikken. De organisatie zet de maatregelen vast te houden en te verspreiden, zodat het in de regio blijft. „We nemen risico's. We moeten wel.“

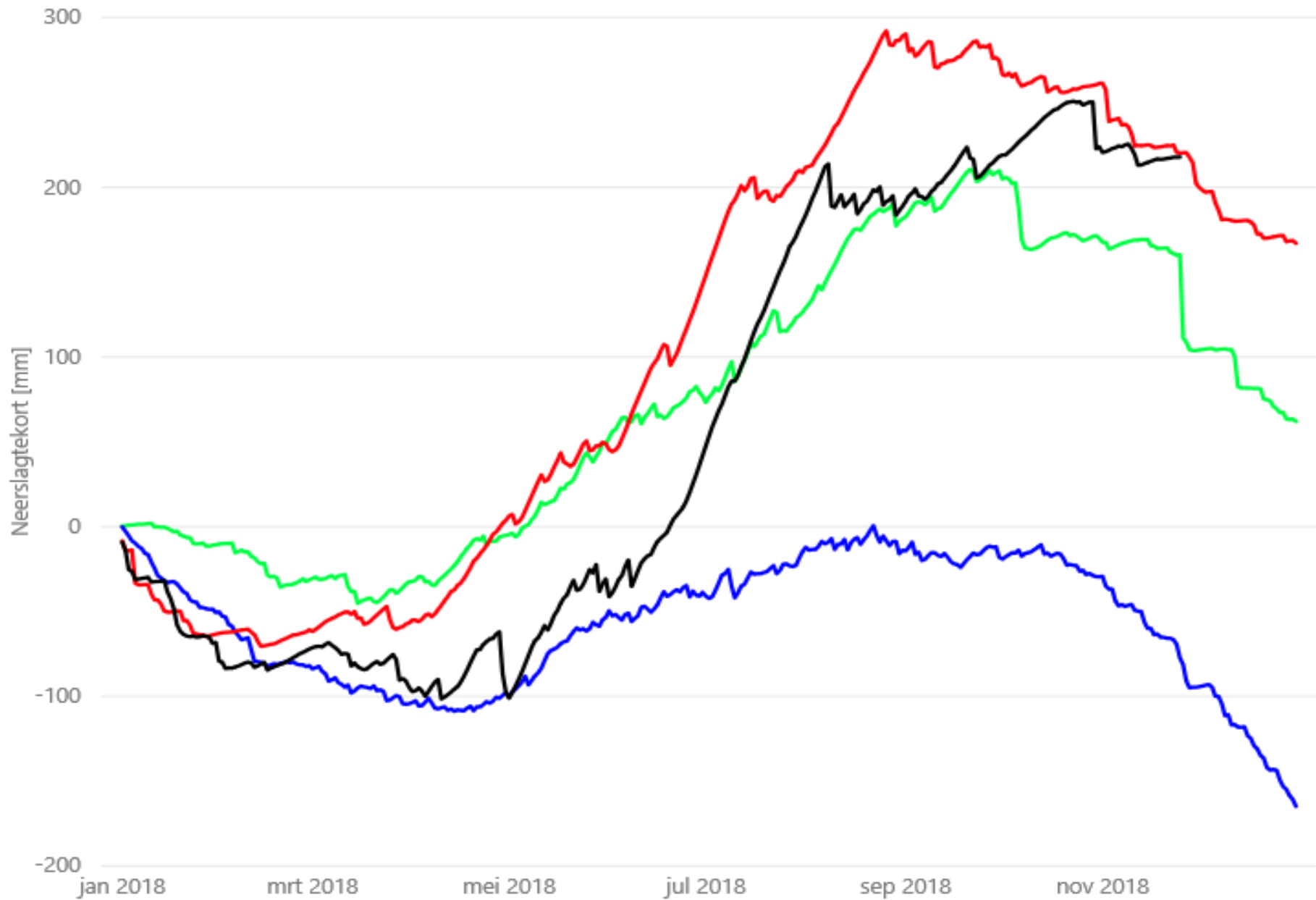
de Gelderlander

En het blijft maar droog in Brabant

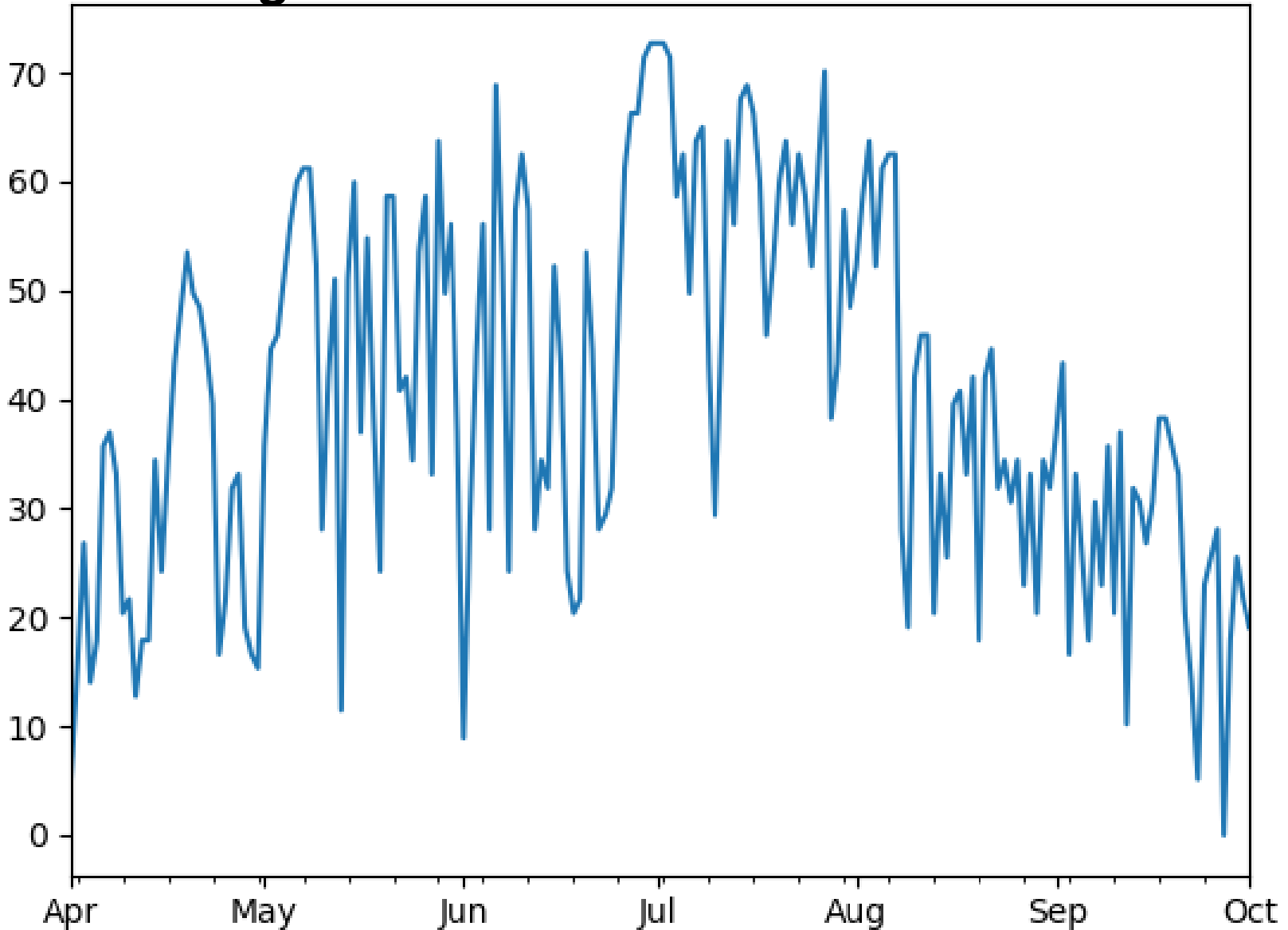
LANDHORST - Het blijft maar droog. Normaal gesproken valt er in de herfst gemiddeld 205 mm neerslag. Nu is dat van september tot heden minder dan de helft. In Sint Anthonis is in de afgelopen maand pas 99 mm regenwater gevallen, in Boxmeer is dat zelfs maar 97,9 mm.

Neerslagtekort Volkel

● 5% droogste jaren ● mediaan ● recordjaar 1976 ● huidig jaar (2018)

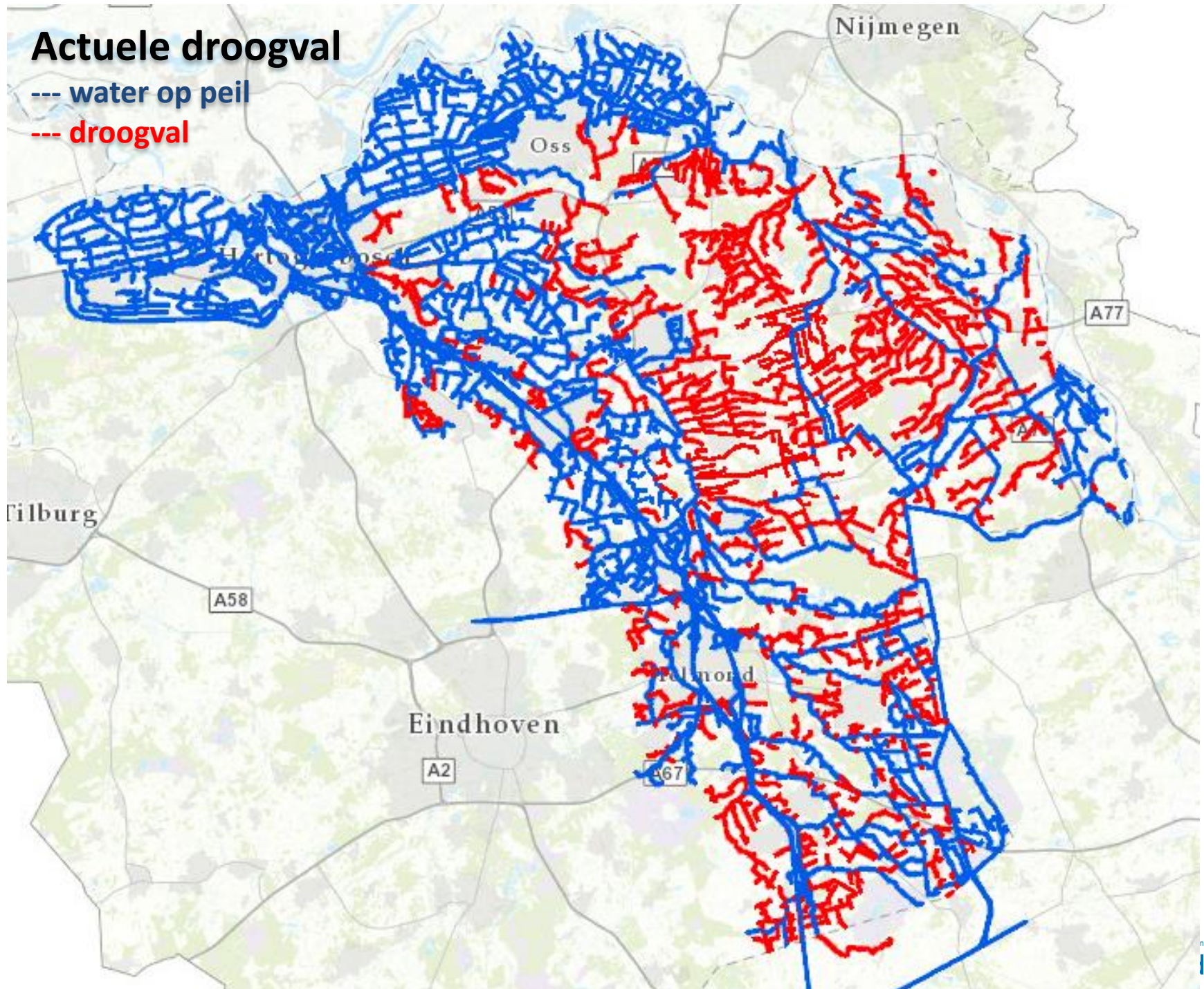
Potentiele verdamping in m³/s voor beheergebied Aa en Maas

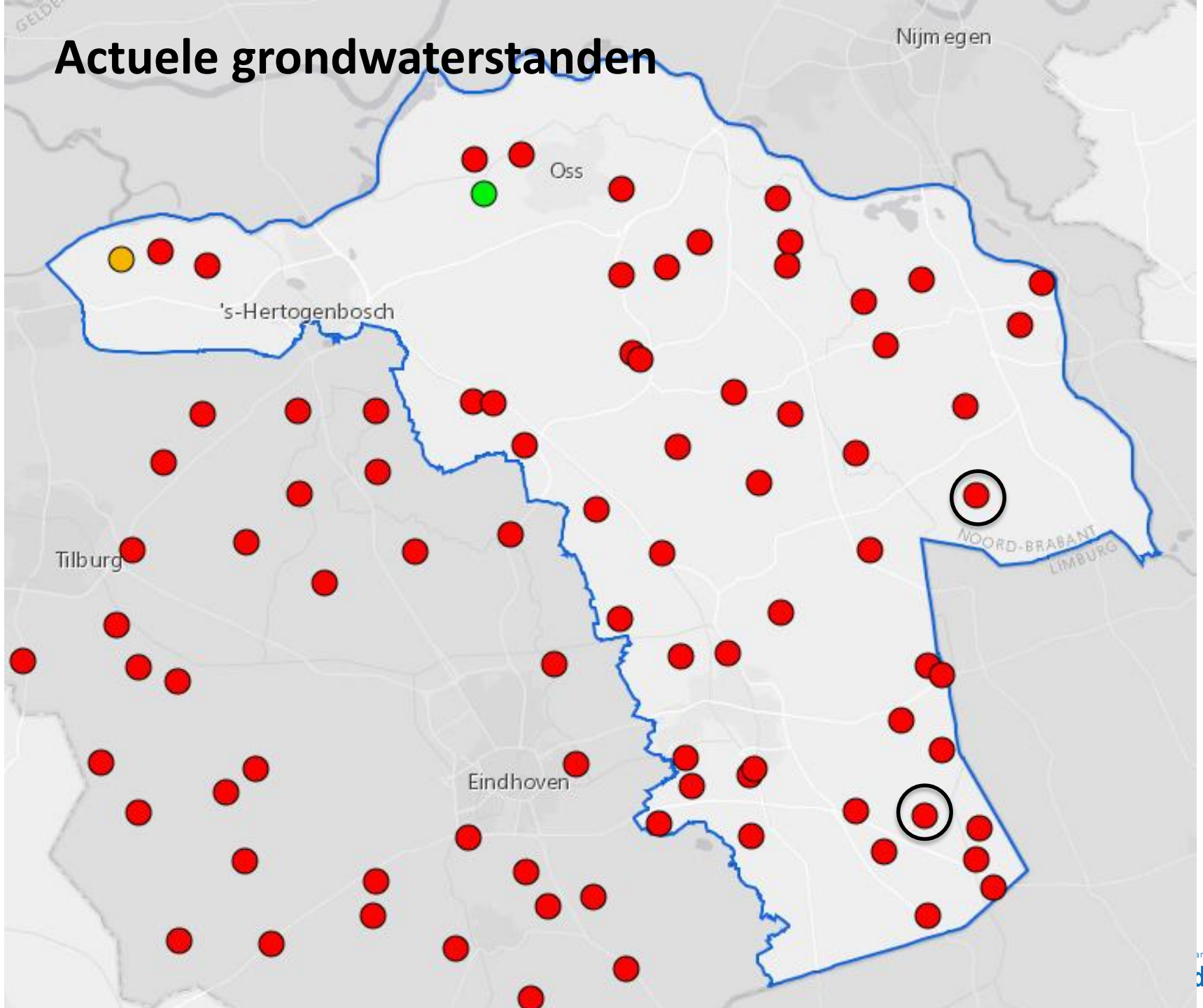
Actuele droogval

--- water op peil

--- droogval

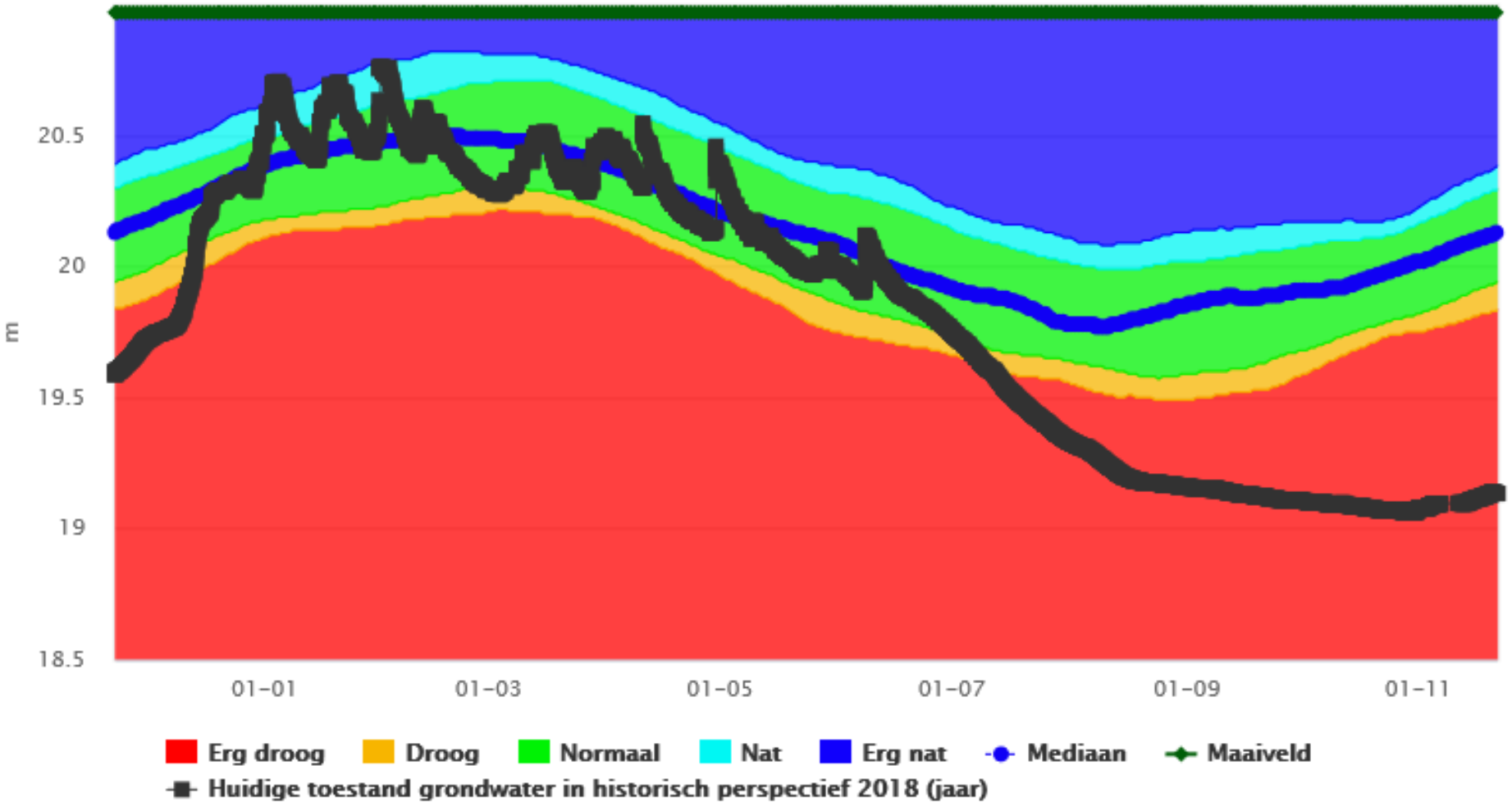
Actuele grondwaterstanden

Huidige toestand grondwater in historisch perspectief 2018 (jaar)-B46C0207-001 [↓](#)

HydroNET

Toepassen verdringingreeks

Beïnvloedingsgebieden Kaart 5

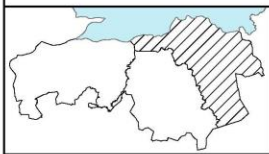
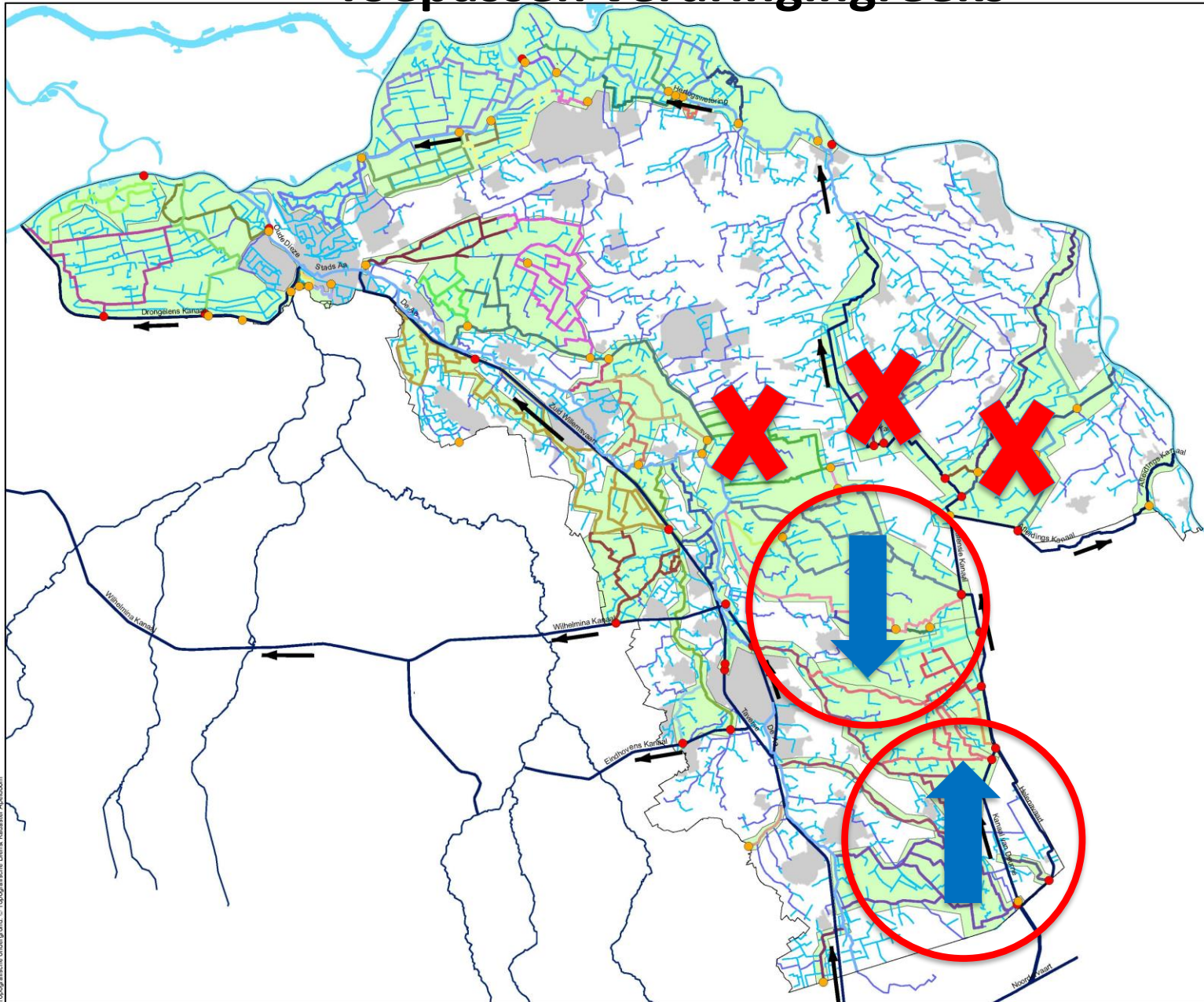
Legenda

- Bebouwingsgebied
- Waterschap
- Beïnvloedingsgebieden
- Stromingsrichting wateraanvoer
- waterloop**
  - primair
  - secundair
  - Beek
  - Kanaal
  - Grote wateren
  - Hoofdwaterlopen Dommel

Inlaatpunten

TYPE

- Hoofdinlaat
- Inlaat
- Spiltsing

Projectnaam: gebiedsvreemdwater
Projectcode: 73611020

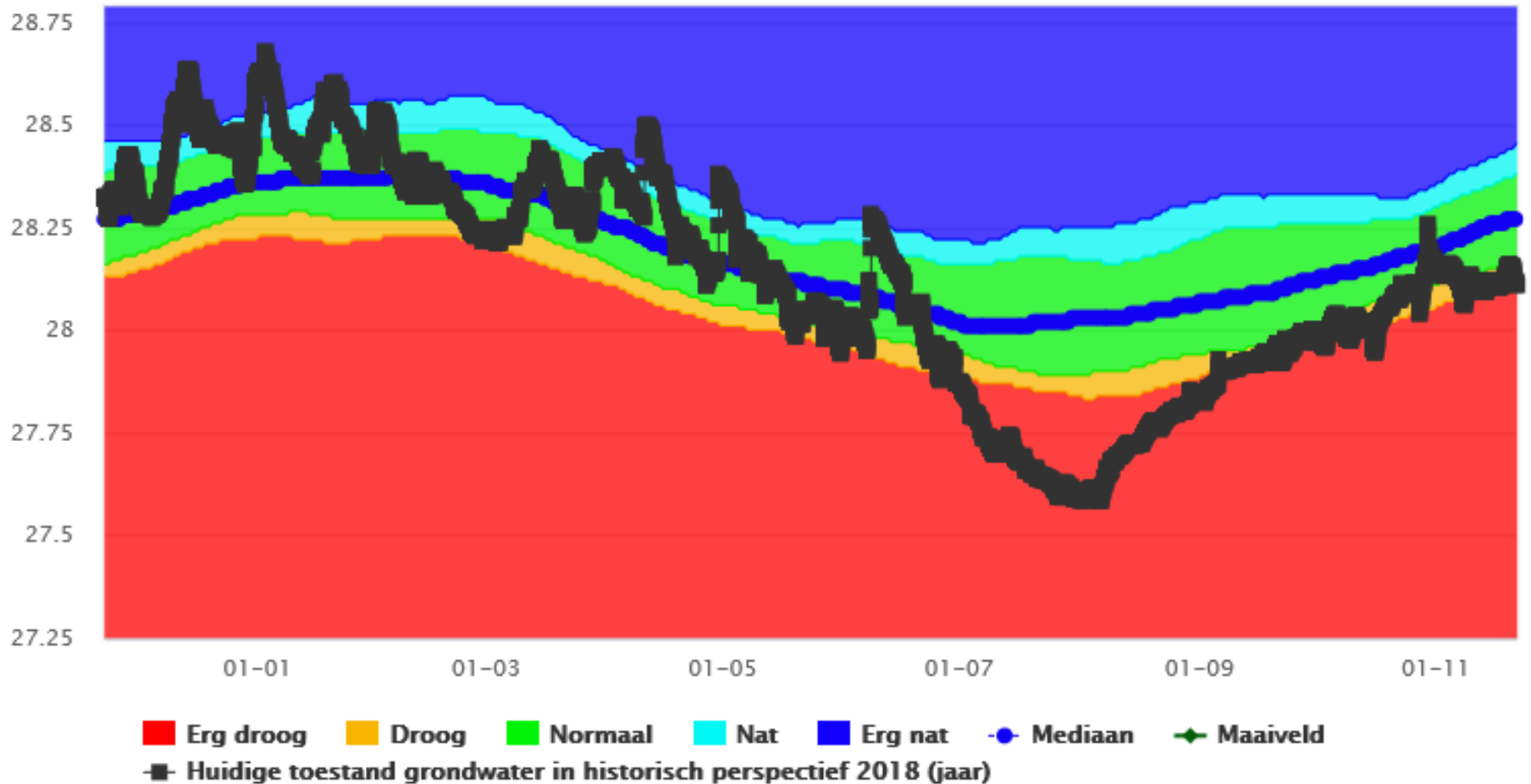

Gemaakt door: Gis team O&M
CoördinatenSysteem: Rijksdriehoeksteleel
Datum: 27-01-2006
Aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend

Huidige toestand grondwater in historisch perspectief 2018 (jaar)-PEVE008_1_G

Eikenlaan

HydroNET

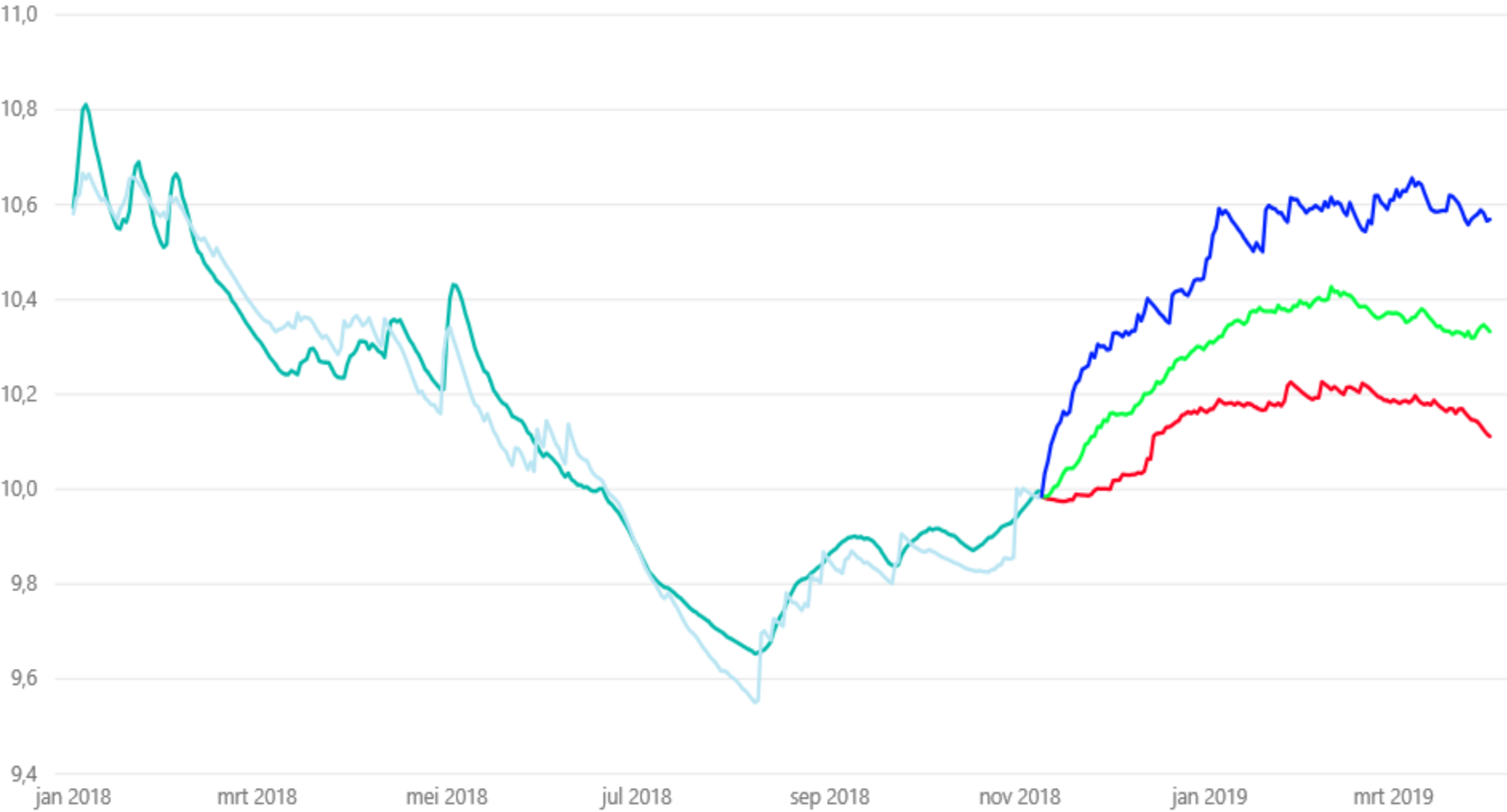

Grondwaterstanden: verwachtingen

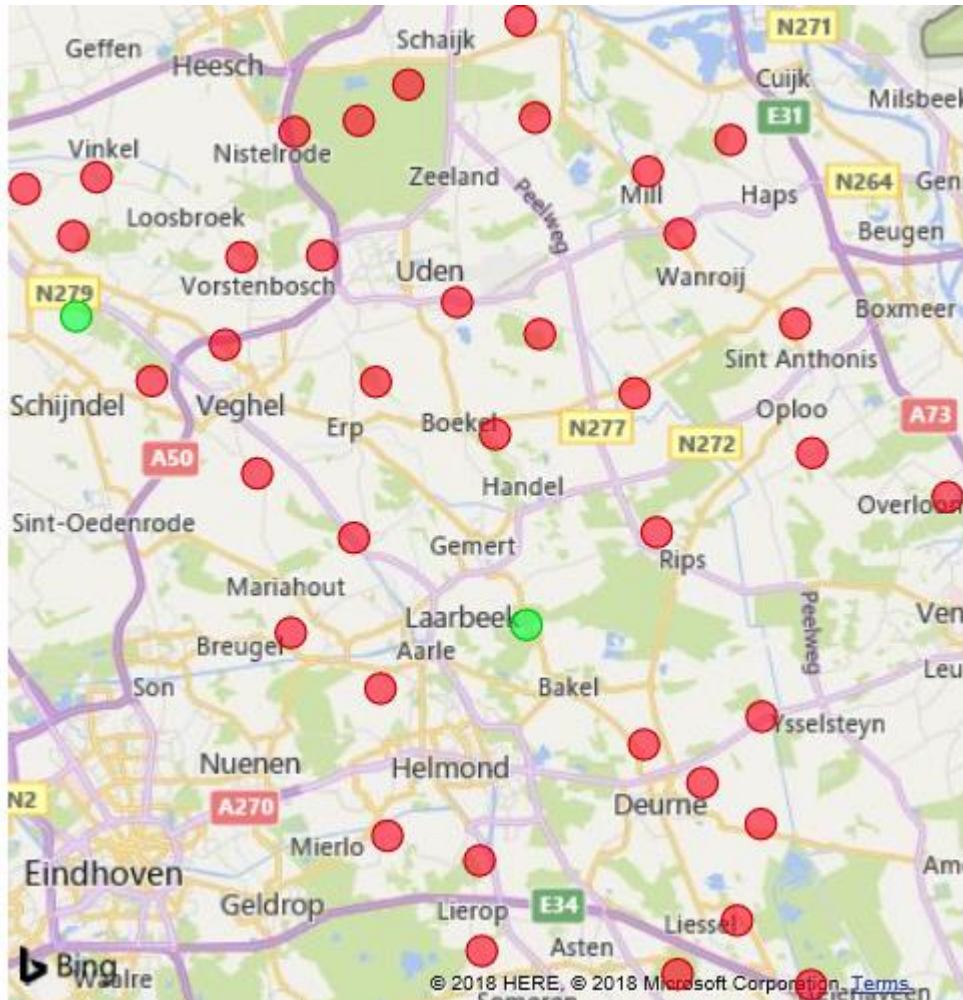

Prognose grondwaterstand B45H0239-001

Omschrijving ● Droog scenario ● Gemeten waarde ● Gemiddeld scenario ● Gemodelleerde waarde ● Nat scenario

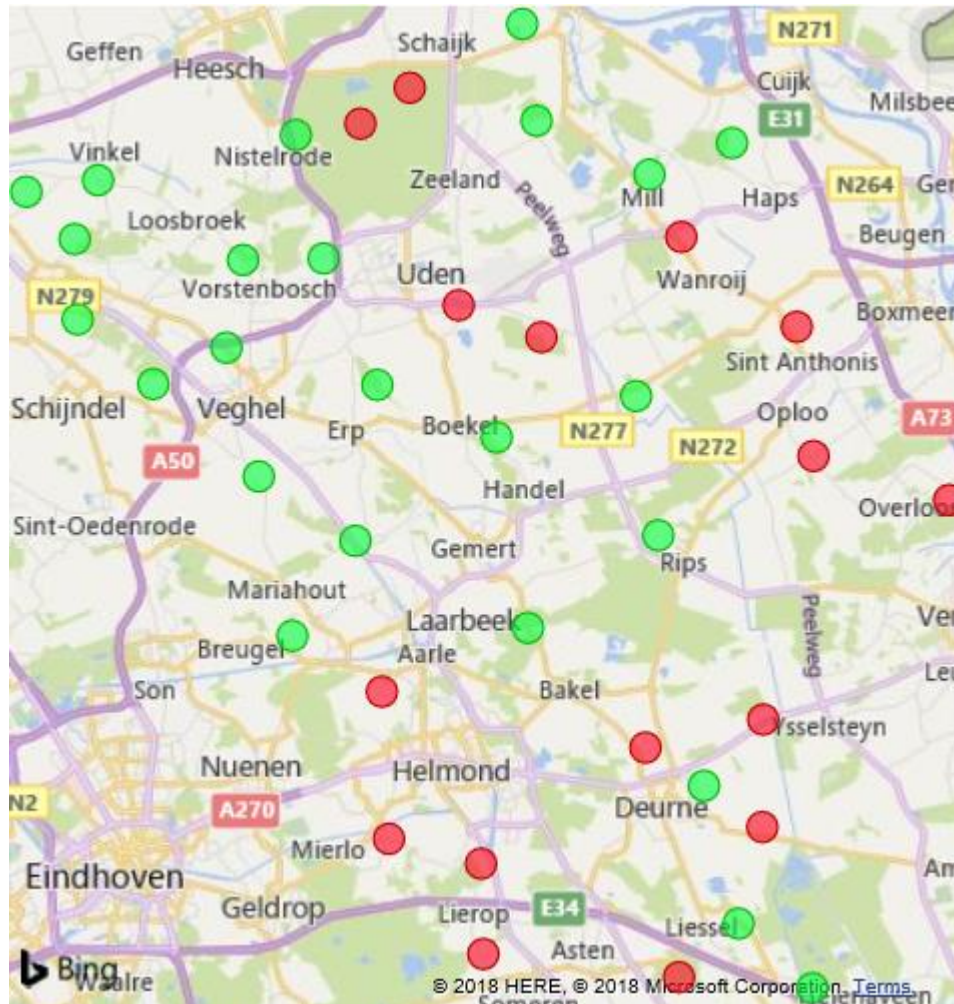
Kans op beregeningsverbod droog scenario (180 mm)

**Verbod
wel / niet**

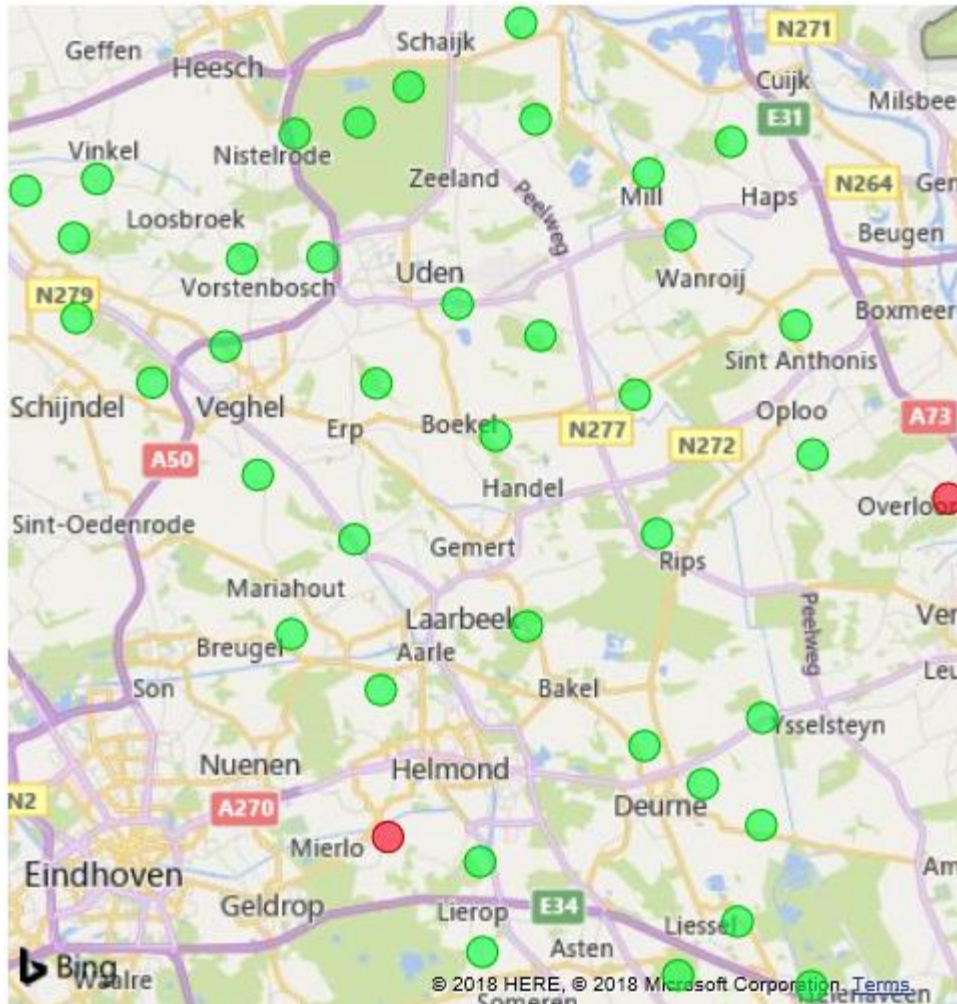
Kans op beregeningsverbod gemiddeld scenario (310 mm)

**Verbod
wel / niet**

Kans op beregeningsverbod nat scenario (430 mm)

**Verbod
wel / niet**

Actuele maatregelen

- Onttrekkingsverbod oppervlaktewater
- Extreem hoge peilen
- Aanvoer uit de Maas maximaal houden

Hoe nemen we beslissingen?

- **ervaring en aanwezige kennis**
- Staand beleid en afspraken in waterakkoorden en verdragen
- Realtime data van goede kwaliteit
- Modellering

Vragen?

Pauze (11:10 – 11:30)

Watergebruikers aan het woord

Harrie Timmer - OASEN

Foto: RWS, Stuw Hagestein Harry van Reeken 2014

Johan Elshof - ZLTO

Wiebe Borren - Natuurmonumenten

Marleen Buitendijk – BLN-Schuttevaer

Op het water is ruimte genoeg.
Is er ook water genoeg?

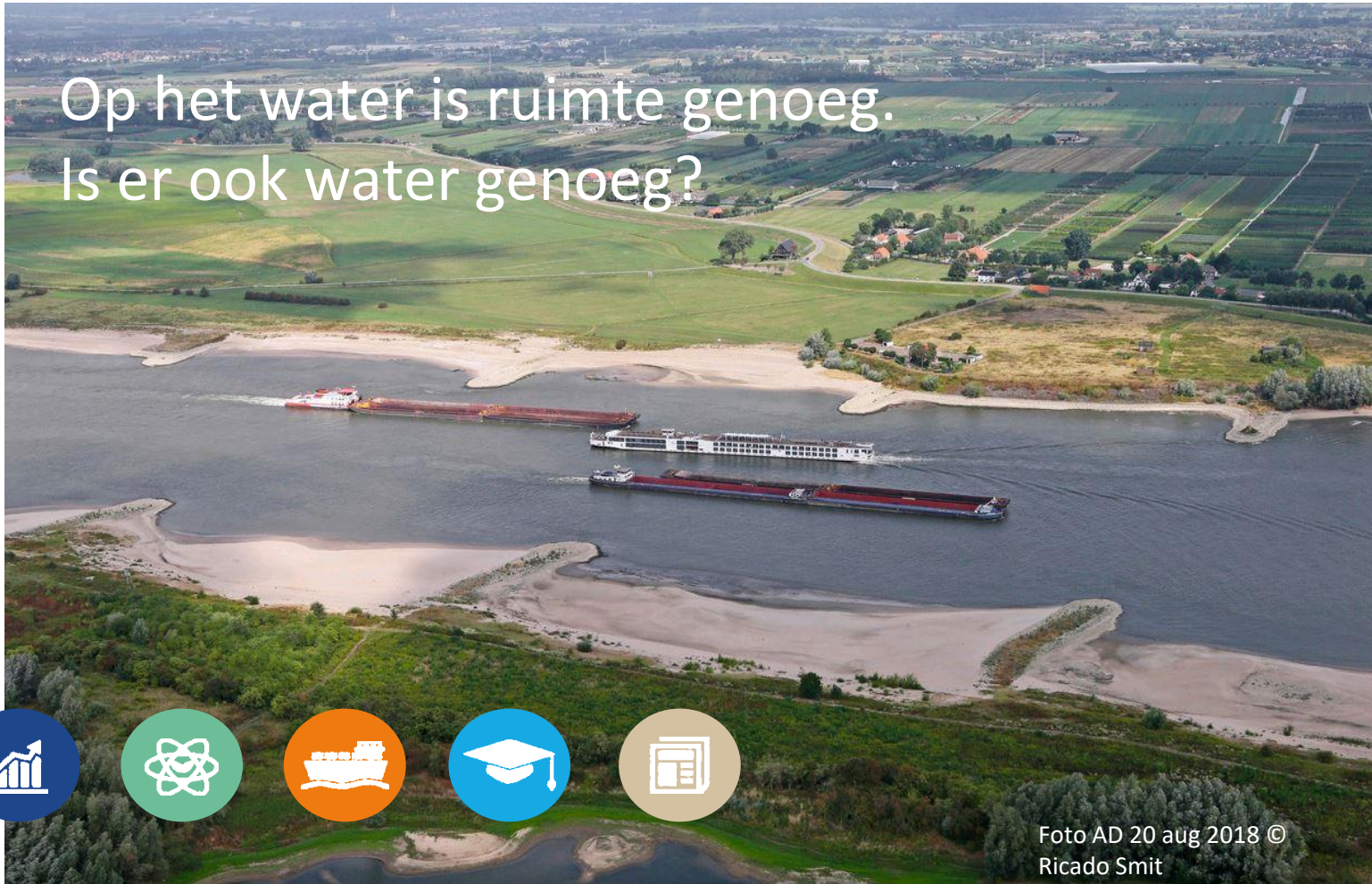

Foto AD 20 aug 2018 ©
Ricardo Smit

Stelling 1

“Waterbesparing en water vasthouden moet meer prioriteit krijgen in de kennisontwikkeling“

Stelling 2

“Het verbeteren van kennisontsluiting is belangrijker dan de ontwikkelen van nieuwe kennis over droogte”

Stelling 3

“De kosten om gesteld te staan voor extreme droogte – zoals afgelopen jaar – zijn hoog. Er is meer kennis nodig over de kosten baten verhouding van maatregelen om te bepalen welke maatregelen zinvol zijn. “

Programma – Middag

	Kroonzaal	Tuinzaal	Poortzaal
13:15	Bayesiaanse statistiek	Modelinstrumentarium	Water Nexus
14:05	Ondergrondse waterberging	Modelinstrumentarium	Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW)
14:55	Afronding – Kroonzaal Egon Ariëns, Deltaprogramma Zoetwater		
15:00	Borrel en gelegenheid tot napraten		

Afronding